Štev. 1. V Ljubljani, 3. januarja 1913. LIII. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise in oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . 10·— K
pol leta . . . . 5·— „
četrt leta . . . . 2·50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

V triinpetdeseto leto.

Jubilej naše Zaveze.

»Učiteljski Tovariš«, najstarejši slovenski list, stopa z današnjo številko v triinpetdeseto leto svojega izhajanja. Veliko boja, veliko naporov, veliko dela in žrtvovanja pomenja ta doba, to vemo samo mi, ki smo vzdrževali svoj list in se ga oklepali z ljubeznijo in požrtvovalnostjo.

Sovražniki naprednega učiteljstva, kulture in svobode so porabljali vsa dopustna in nedopustna sredstva, da bi zatrli naš list in naš ton. Ni se jim posrečilo in se jim tudi ne posreči, ker je naša stanovska zavednost jačja in odpornejša, nego vse nasprotnikovo razdirajoče in uničujoče delo.

Kar je bilo v naših vrstah slabega, nerabnega, neznačajnega in samoljubnega, vse to je odletelo od nas, ko je zavladalo nasilstvo in tiranstvo nasprotne politiške stranke. Značaji so ostali! Kdor čuti nad sabo greh in v sebi slabo vest — ta je zlezel v senco jezuitskega klobuka, da se skrije pred lučjo resnice in pravice! Res je naš boj za materialne in moralne pridobitve učiteljstva težji, ker nismo edini, a toliko ponosnejša bo zmaga, ker jo bomo priborili s svojimi silami vkljub izdajstvu, terorizmu in podkupovanju!

V boju nam je treba orožja — to orožje pa je naše stanovsko glasilo. Tolažiti in junačiti moramo obupance, napajati vsa srca s pogumom in odločnostjo, braniti čast in ugled šole in stanu, kazati v vsej ostudni nagoti laž in hinavstvo, dvigati prapor poštenosti in resnice, zakaj če se ne branimo sami, nas drugi tudi ne bodo branili!

Kar žrtvujemo za svoje časopisje, to žrtvujemo v blaginjo svojega stanu. Ker so naša gmotna sredstva brez primere uborna, je žrtvovanje toliko težje. V naših vrstah ima vinar vrednost cekina. A stanovska zavednost odtrga grižljaj od lačnih ust, da nam je omogočeno stanovsko organizacijo in nje glasilo postaviti na trdno, nerazrušno podlago.

Zvestoba za zvestobo! — Pridobite vse one, ki še danes stoje apatično ob strani, da polože tudi oni svojo daritev na fundament naše solidarnosti! Vsi smo bojevniki — vsi, od prvega do zadnjega! Zato pa velja tudi vsem zapoved stanovskega ponosa in samozavesti:

Vsakdo, ki je naš, bodi naročnik »Učiteljskega Tovariša«!

S svojim listom pa moramo tudi iz svojih krogov ven med javnost! Spozna naj naš gigantiški socialni in kulturni boj, da bo znala ceniti naše delo, da se javnost s svojim učiteljstvom zlije v mogočno silo, ki porazi vse sovražne elemente ter sama ustvari svojemu narodu bodočnost!

Iz žalostne sedanjosti z bojem do vstajenja — tako drži naša pot!

Prepričani smo, da ne ostane naš apel brez ugodnih posledic! Tu imajo zlasti okrajna učiteljska društva storiti svojo dolžnost v najpopolnejši meri. Za svoje delo bodo sama dajala odgovor! Naše geslo bodi:

Kolikor organiziranih naprednih učiteljev in učiteljic — toliko naročnikov in naročnic »Učiteljskega Tovariša«!

Pomisliti pa moramo tudi, da smo stopili v jubilejno leto naše Zaveze. Zora vstaja njenega petindvajsetega leta. V dneh 14. in 15. avgusta 1913 se zgrnejo v beli Ljubljani vse mogočne vrste slovanskega naprednega učiteljstva. Pridejo bratje in sestre, da povzdignejo sijaj slavja naše Zaveze, da nam izreko svoje simpatije, da v naše duše vlijejo novega poguma!

Naša skrb mora biti, da nas ne dobe nepripravljenih!

Jubilej Zaveze

bo jubilej naših bojev in naporov, bo naš praznik, ukraden trdi usodi, bo naše poroštvo, da se nagiblje doba našega trpljenja h koncu, da naš stan in našo domovino objame zlatožarna luč

bratstva, enakosti in svobode!

Nič žalosti, nič obupavanja! Brez žrtev ni bilo še nobene zmage! In tudi naše ne bo, ako ne združimo vseh svojih sil. Ena moč je, ki edina vzmore čudeže. In ta moč je:

požrtvovalno, vztrajno delo!

Nujna prošnja.

Prijatelj, ki spisuje kulturno zgodovino Slovencev, me je naprosil, naj mu preskrbim zanesljivih in točnih podatkov o razdelitvi draginjskih doklad kranjskemu učiteljstvu, ker hoče temu socialnemu in kulturnemu žalostnemu dejstvu v svojem delu posvetiti posebno poglavje, da ostane krivica prihranjena še poznim rodovom.

Tem potom prosim vse prizadete tovariše in tovarišice, naj mi takoj pošljejo ves material. Tisti, ki so to že storili na drug naslov, naj tega več ne store, ker je vse ono gradivo že v pravih rokah.

Naj zve javnost vse, da popolnoma spozna položaj naprednega učiteljstva. Resnica naj govori!

Zadeva je nujna — takoj na delo! Bati se ni nikomur ničesar in nikogar, ker sta krivica in pristranost že dosegli svoj višek! E. Gangl.

XVIII. občni zbor Društva za zgradbo Učit. konvikta.

Ljubljana, 28. decembra 1912.

V soboto dopoldne ob 9. uri se je vršil v »Narodnem domu« XVIII. občni zbor »Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta« ob lepi udeležbi članov.

Pozdrav predsednika.

Predsednik tov. Jakob Furlan pozdravlja navzoče ter se v nadaljnem nagovoru spominja umrlega odbornika tovariša Šijanca. V znak sožalja se dvignejo navzroči s sedežev.

Tajniško poročilo.

Tajnik Juraj Režek:

Slavni zbor!

Letošnje moje poročilo je kratko. Kakor prejšnja leta tudi letos nismo delali na zunaj posebnega hrupa; omejili smo svoje delo zopet le na zbiranje zgradbenega kapitala, ker smo mnenja, da najprej denar — potem zgradba, sicer gradimo svojo stavbo bolj v zrak nego na trdna tla. Zato pa odbor tudi ni mogel pritrditi predlogom nekaterih tovarišev na lanskem občnem zboru, da naj bi se del društvenih obresti porabil vsako leto v podporo učiteljskim otrokom, ki se šolajo po mestih. Obresti od zbranega kapitala so društvu najboljši letni dohodki, in ako porabimo te, bomo le zavlačevali in odložili svojo stavbo za celo vrsto let in se tako bolj oddaljevali mesto bližali društvenemu namenu. Tudi bi bilo težko najti primerno sorazmerje v podporah tovarišev s Primorskega in Štajerskega z nami na Kranjskem. In končno bi prišel na vsako deželo tako majhen prispevek, da res ni vredno kaliti vode med nami. Tovariši na Primorskem in Štajerskem so v svojih plačah mnogo pred nami na Kranjskem in gotovo ne bodo toliko reflektirali na te podpore, pri nas na Kranjskem pa imamo Cesarja Franca Jožefa I. jubilejsko ustanovo, ki že zdaj podpira 4 sirote in jih bo v kratkih letih še več; tudi imajo naše vdove in sirote v našem »Vdovskem društvu« lepe letne podpore. Poleg teh obresti pa nam daje najlepše dohodke naš »gospodarski program«, ki pa se ga, žal, učiteljstvo vse premalo drži in ga uporablja, pa rajši kupuje svoje potrebščine drugod, nego pri trgovcih, ki so nam naklonjeni in nas podpirajo. To je z naše strani malomarnost prve vrste in treba je, da se jo očitno graja. Kdo pa naj nas še podpira, ako se sami ne bomo! Letos n. pr. nam je vposlala tvrdka M. Grubbauerjeva od razprodanih zvezkov 700 K — ali ni to lepa vsota! Imamo tudi še neko domačo tvrdko, ki izdeluje in razprodaja šolske

LISTEK.

Pesem iz bodočih dni.*)

Iz dni bodočih k nam buči,
kot grom bobni, kot zvon doni
in kliče, vabi in budi:
Vstanite, bratje, dan žari!

Dovolj je spanja, mirú je dovolj!
Kdor bol premišlja, boli ga še bolj,
junak ne boji se rane!
V duši bolest je dejanjem izvor,
bodočnost rodi pogum in napor —
kdor vzdiha in prosi, vzpota ostane!

Izdahne naj, v prsih speči lev,
ob tvoji sili pohlevna natura!
Že bije, odzvanja usodna ura:
Vse zdravo zrnje očistimo plev!

Ponos naj dušo vzigra, vzvalovi —
in čelo pokonci, v daljavo oči,
izkreši iz preŝlosti se spoznanje:
Če sebe imamo, imamo vse;
če sebe poznamo, poznamo vse,
kar treba, da gremo na vojevanje!

Ne mimo, ne nad —
ne! — ob bratu brat
kot eno telo s tisoč rokámi,
ki silo ravna jim ena zavest,
mi svojo zemljó oplodimo sámi,
da kralj Matjaž se z vojsko vzdrami,
da ena zamahne mogočna pest,
da jake, nepremagljive volje
na groblje — na Gosposvetsko polje —
naš vojvoda zopet pojde sest!

Iz dni bodočih k nam buči,
kot grom bobni, kot zvon doni . . .
Čuj, kliče, vabi in budi:
Vstanite, bratje, vojnikov ni!

Vsak vsem, a najprej sebi zvest,
koder jih ni, ne išči cest;
v življenje drži le ena — moč!
In ena le živi resnica:
Tvoja je in ostane pravica,
če sam si jo daš, v se upajoč!
Iz krhkih tvarin mečev ne kujmo,
doma za pečjo nikar ne možujmo,
zadosti je že modrostne drobnjave —
iz kotov je treba ven na planjave,
koder sovrag pripravljen stoji!
Tik njega stopi, poglej mu v oči:
Če taka zapoved je, pa se bojujmo! —
Nikar načrtov samih ne snujmo:
življenje uči, kako se živi!

Tujcu je znoj naš njivo gnojil,
tujcu bogastvo naš glad množil.
Bratje, v svoje brazde sejmo,
sebi obresti od svojega štejmo —
če je kdo hlapec — mi nismo več!
— — — — — — — —

Iz dalje plava klic bobneč,
kot velikonočni zvon doni:
Vstanite, solnce že gori!

E. Gangl.

*) Iz „Sokolskega Vestnika“, št. 4. 1912.

Kdor podpira nas, ga podpirajmo tudi mi!

Ves svet gleda z občudovanjem na Balkan; vse se zanima za razmere na Balkanu in zanimajo tudi nas Slovence. Priporočamo vsem, da se naroče na »Slovenski Ilsutrovani Tednik«, ki bo priobčeval to leto velezanimiv, izviren roman z Balkana »Za svobodo in ljubezen«. V tem romanu so z veščo roko opisane krute razmere, ki so vladale na Balkanu pod turškim jarmom. Divji zatiralci slovenskega življa na eni, junaški vstaši (komite) na drugi strani, velika zanimivost dejanja — vse to bo gotovo ustreglo mnogostranskim željam občinstva po kaki lepi in zanimivi povesti z Balkana. — Med temno in viharno scenerijo romana »Za svobodo in ljubezen« pa se vije kot rdeča nit nežna ljubezen mladih src, ki se po mnogih genljivostih in pretresljivih dogodbah pribori do zaslužene zmage. — Kdor hoče letos brati velezanimiv roman o naših junaških bratih in sestrah na Balkanu, naj se naroči takoj na »Slovenski Ilustrovani Tednik«.

Tovariši, tovarišice! Razširjajte »Slovenski Ilustrovani Tednik«. Urejuje ga naš tovariš vsem dobroznani A. Pesek, tiska ga »Učiteljska tiskarna«. Že to bi moralo odločiti vsakega zavednega učitelja in vsako zavedno učiteljico, da si naroči »Slovenski Ilustrovani Tednik« in da ga razširja med ljudstvo.

List pa tudi zasluži, da se zavzame zanj vse učiteljstvo. Vsebina mu je vseskozi zanimiva in za ljudstvo prikladna, šoli in učiteljstvu pa je naklonjen kot malokateri list. Priobčil je že mnogo slik in člankov ter poročil, da si učitelj boljših želeti ne more, da se okrepi med ljudstvom ljubezen do šole in spoštovanje do učiteljstva. V času, ko se zaganja vse v učiteljstvo, ko hujskajo gotovi krogi sistematično zoper šolo, bi moralo učiteljstvo energično zastaviti svoje moči, da se razširijo med ljudstvom šolstvu in učiteljstvu prijazni listi. In prvo vrsto med njimi pač zavzema »Slovenski Ilustrovani Tednik«, ki v poljudni zanimivi obliki deluje za povzdigo ugleda šolstva in učiteljstva. Preteklo leto je priobčil iskreno pisane članke in slike naših vrlih tovarišev, n. pr. Vrabla, Paplerja itd.

Naročite si torej »Slovenski Ilustrovani Tednik« in razširjajte ga! Za četrt leta stane le 2 K in na mesec samo 70 h, ki jih lahko vsakdo utrpi, kdor ima količkaj dobro voljo. Kdor podpira nas, ga podpirajmo tudi mi!

zvezke, toda do danes se nas še ni spomnila s kakim prispevkom, dasi nismo nikdar nasprotovali njenim izdelkom, marveč jih tudi priporočali. Bomo videli, kaj bo vprihodnje, in po tem bomo uravnali svoje postopanje.

Letos smo oddali trem učiteljskim sirotam podpore iz Cesarja Franca Jožefa I. jubilejske ustanove, in sicer: 1. Davorinu Tratniku, učencu četrtega razreda v Idriji; 2. Vinku Peganu, učencu četrtega razreda v Ljubljani, in 3. Srečku Razpotniku, dijaku II. letnika na tukajšnjem učiteljišču.

Poleg tega smo poskrbeli tudi za duševno hrano in razvedrilo naši mladini. Nadaljevali smo s spisi naših mladinskih pisateljev ter izdali: E. Gangl II. in III. zvezek; A. Rapè II. in III. zvezek; Jos. Ribičič I. zvezek, in J. Slapšak III. in IV. zvezek. Ako bodo naši krajni šolski sveti in učiteljstvo podpirali z naročili za šolarske knjižnico to našo gotovo lepo in blago namero, bo to v veliko duševno korist naši mladini, a tudi našemu društvu bo ostal majhen dobiček.

Društveni odbor je bil isti kot lani in si je tudi takisto razdelil svoje poslovanje. Komaj pa smo se bili konštituirali, dobili smo iz Gornjega grada žalostno obvestilo, da je ondi preminul dolgoletni odbornik in zastopnik štajerskega učiteljstva tov. Ignacij Šijanec. Bil je vsestransko delaven tovariš, posebno v naših organizacijah, in pogrešali ga bomo prav zelo tudi pri našem društvu. Ohranimo tega delavnega in požrtvovalnega tovariša v najblažjem spominu!

Naše društvo šteje letos: 62 pokroviteljev, 231 pravih in 48 podpornih članov.

Končno izrekamo vsem svojim dobrim prijateljem in podpornikom še tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo. Bog jih živi in nam jih ohrani! (Odobravanje.)

Tovariš Schmeidek zagovarja svoj predlog izza prejšnjih let, naj se del obresti porablja v podporo potrebnim otrokom učiteljstva.

Tovariš Križman pravi, da se predlog tov. Schmeidka ne ujema s pravili. Treba bi torej najprej izpremeniti pravila.

Tovariš Dimnik se izreka tudi proti Schmeidkovemu predlogu, in sicer z ozirom na določila pravil.

Tovariš Črnagoj govori proti takemu razdeljevanju, ker bi to imelo v vsakem pogledu slabe posledice.

Poročilo tajnikovo se na to sprejme.

Blagajniško poročilo.

Blagajnik Jakob Dimnik: —

I. Saldo XVII. društvenega leta je znašal 921 K 92 v. Na letnini in darilih je došlo letos 2064 K 68 v. Mladinski spisi so vrgli 1993 K 34 v, in sicer do 30. junija 1912. Obresti je došlo 1036 K 37 v. Vse to znaša skupaj **6016 K 31 v.**

II. Izplačalo se je pa: za Žirovnikove Národne pesmi II. zv. 884 K 8 v; režija je veljala 684 K 28 v; za III. zvezek Spisov Mišjakovega Julčka 952 K 45 v; C. F. J. I. jubilejske ustanove se je izplačalo 320 K; knjigovezna dela so veljala 694 K; ilustracije 183 K in pristojbinskega namestka smo morali plačati 164 K 44 v; vse to znaša skupaj **3882 K 25 v.**

III. Ako primerjamo prejemke 6016 kron 31 vin. z izdatki 3882 kron 25 vin. znaša letošnji saldo **2134 kron 6 vin.**

IV. **Glavnica** brez letošnjih obresti znaša **77.591 K 24 v,** obresti pa **3383 K 1 v.**

V. Vrednost zaloge knjig (mladinskih spisov) znaša po odbitku 33 % **23.050 K** in inventar je pa vreden **200 K.**

Bilanca

je na podstavi tega poročila za XVIII. društveno leto taka-le:

I. Saldo koncem letošnjega leta	2134 K 06 v
II. Glavnica	77.591 K 24 v
III. Obresti	3383 K 01 v
Skupaj	83108 K 31 v
IV. Zaloga knjig	23050 K — v
V. Inventar	200 K — v
Skupaj	**106358 K 31 v**
Lansko leto	93510 K 05 v
Prirastek	**12848 K 26 v**

K temu glavnemu poročilu dodam še nekaj podrobnosti. Naše žalostne politične razmere, draginja, pomanjkanje denarja vobče in posebe še slabo gmotno stanje učiteljstva vplivajo tudi na razvoj naših društev, ker jim primanjkuje gmotne podpore. Te razmere so tudi krive, da naše društvo nima toliko članov, kakor bi jih imelo, če bi bilo učiteljstvo bolje gmotno podprto. Letos ima naše društvo 62 pokroviteljev, 48 podpornih članov in 231 pravih članov; od teh jih pripada na Kranjsko 153, na Štajersko 43 in na Primorsko pa 35. — **Gospodarski program** nam je prinesel 796 K 53 v. Naši denarni zavodi so nam darovali 235 K. Pokojni profesor Josip Celestina nam je zapustil 50 K in Ljubljanska mestna občina nam je pa darovala 500 K. —

Mladinski spisi so nesli do 30 junija 1912. leta 1973 K 34 v. Izdali smo letos Ganglovih zbranih spisov za mladino II. in III. zvezek; Rapetovih spisov II. in III. zvzek, Spisov Mišjakovega Julčka III. in IV. zvezek in Ribičičevih spisov pa I. zvezek. — **Cesarja Franca I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem znaša** koncem tekočega leta 7953 K 48 v; ta vsota je že všteta v letošnji glavnici. Letos so prejele dne 2. decembra po 80 kron iz te utanove te-le učiteljske sirote: Marija Osana, učenka 8. razreda v Lichtenturničnem zavodu; Dragotin Tratnik, učenec 4. razreda v Idriji; Vinko Pegan, učenec 4. razreda na I. mestni šoli in Srečko Razpotnik, gojenec II. letnika na ljubljanskem učiteljišču.

Na ta način izvršuje naše društvo že zdaj, ko še ni doseglo svojega pravega cilja, delo krščankega usmiljenja napram učiteljskim sirotam, katerim je v prvi vrsti namenjen naš bodoči konvikt. Pa tudi naši organizaciji je naše društvo že mnogo koristilo. »Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta« je dete našega društva. Dali smo ji vlog blizo do 50.000 kron proti 5% obrestmi. Danes je ta vsota do malega že vrnjena in naša hranilnica pa stoji na trdnih nogah. Zdaj, ko smo zasigurali obstanek in bodočnost »Hranilnici in posojilnici Učiteljskega konvikta«, smo pa začeli podpirati Učiteljsko tiskarno proti 5% obrestmi. Izkušen finančnik predsednik prvega slovenskega denarnega zavoda, mi je rekel: »Pazite, da ne boste prezgodaj začeli zidati in načeli denarja brez obresti; podpirajte Učit. tiskarno, ta bo svoj čas zlat vir za Učit. konvikt in za vso vašo organizacijo.« In tem besedam dam svojo vero in to upanje bosta pa rodili stanovsko ljubezen med učiteljstvom, ki jo danes pogrešamo vsled zaslepljenosti in sebičnosti nekaternikov iz našega stanu, na vseh koncih in krajih. (Dobro!)

Tovariš Schmeidek predlaga, naj se nekoliko preneha s tako pogostim izdajanjem mladinskih knjig, ker se ob sedanjih razmerah težko dobi denar za nakup.

Tovariš Horvat pravi, naj se vsak sam potrudi, da spravi knjige v denar med prijatelji mladinske književnosti. (Prav tako!)

Tovariš Dimnik zagovarja izdajo takih knjig, ker so društveno imetje in stalni vir dohodkov.

Tovariš Črnagoj se pridružuje izvajanjem tov. Dimnika.

Tovariš Rus govori za izdajo, a priporoča nižjo ceno in boljšo, trajnejšo vezavo.

Tovariš Germek se sicer vjema s s tov. Schmeidkom, a je vendar za izdajo knjig, ker se s tem množi društveno imetje.

Poročilo sprejeto.

Poročilo preglednika računov.

Tovariš Kecelj predlaga oprostilo blagajniku in odboru, kar se soglasno sprejme.

Volitve.

Tovariš Rus predlaga dosedanji odbor; namesto umrlega tov. Šijanca pa se izvoli tov. Gnus. Tudi za pregledovalce računov se izvolijo na predlog tov. Petriča dosedanji pregledovalci.

S tem je dnevni red izčrpan; tovariš predsednik zaključi občni zbor.

Štiriinštirideseti občni zbor Slovenskega deželnega učiteljskega društva.

Ljubljana, 28. dec. 1912.

Takoj po občnem zboru Učiteljskega konvikta se je vršil v istih prostorih 44. občni zbor Slov. dež. učiteljeskega društva ob mnogobrojni udeležbi članov in članic.

Pozdrav predsednika.

Tovariš Juraj Režek:

Slavni zbor!

Otvarjam letošnji redni občni zbor našega Deželnega slovenskega učiteljskega društva ter konštatujem sklepčnost glasom § 11 dr. pravil. V imenu društvenega odbora prav srčno pozdravljam Vas vse, cenjene tovarišice in tovariše, ki ste s tako mnogobrojno udeležbo tudi letos zopet posvedočili svojo staro zvestbo do našega društva, ki že skozi toliko desetletij deluje v korist učiteljstva in za razvoj ter napredek narodnega našega šolstva. Posebno iskreno pa še pozdravljam cenjene tovarišice in tovariše s Primorskega in Štajerskega, ki ste drage volje prihiteli danes v našo sredo in tako iznova potrdili ono lepo svojo kolegialnost in solidarnost z nami kranjskim učiteljstvom. (Živio!)

V slogi in edinosti je moč — in če bi se vse naše učiteljstvo skupno oklepalo svojega deželnega društva kot prejšnje čase, smelo trdim, da bi si bili že davno izvojevali boljše svoje gmotno stališče. (Res je!) Toda kakor ob nekdanjem nemškem pritisku našlo se je med nami tudi zdaj nekaj kukavic in poturic, ki za nekaj Judeževih kronic prodajajo vso svojo preteklost in značajnost, da nas naši krušni gospodarji tem lažje tiščijo k tlom po znanem receptu: divide in impera! Mnogo se je pisalo v zadnjem času in posebno z višjih mest poudarjalo o domovinski ljubezni in patriotizmu; ali rečem Vam, da ga ne najdete pod solncem stanu, ki bi gojil ta patriotizem bolj nego baš učiteljstvo na Kranjskem: Le pomislite, če si učiteljstvo dan za dnevom pritrguje od svojih bornih plač in tako v pravem pomenu besede strada s svojimi družinami, samo da privarčuje in prihrani deželi vsako leto vsaj pol milijona kron, s katerimi lahko krije druge svoje potrebščine — potem Vas vprašam, kje je še kak stan, ki vzmore kaj takega? Ako je, naj stopi na plan! (Odobravanje!)

Nočem iti med preroke in preiskovati kako dolgo bo trpelo še to nasilje, rečem le s hrvaško prislovico, da »svaka sila do vremena!« Baš naši bratje Hrvati so prestali že mnogo tiranov in obetajo se jim zopet časi, da se otresejo tudi sedanjega nasilneža; upajmo ž njimi, da se tudi mi kranjski učitelji otresemo kmalu tega nečuvenega in neznosnega tiranstva. (Tako je!)

Lepši in veselejši kot v sedanjost in prihodnjost nam je pogled na preteklost našega društva.

Prvotno se je bilo naše društvo ustanovilo kot »Učiteljsko društvo na Kranjskem«, toda kmalu so naši blagi predniki spoznali, da mora društvo svoj delokrog razširiti na vse slovenske pokrajine, kakor sedaj naša Zaveza, in zato se je društvo bilo preosnovalo v »Slov. učit. društvo« in kot tako je imelo leta 1872 — torej ravno pred 40 leti — svoj prvi redni občni zbor in obenem prvi shod vseslovenskega učiteljstva, ki se je vršil ob veliki udeležb i slovenskega in bratskega nam hrvatskega učiteljstva in ob kateri priliki so prvikrat javno povzdignili svoj glas, da se naj pouk na naših učiteljiščih preosnuje na edino pametni podlagi — na podlagi našega materinega jezika. Obhajamo torej 40letnico »Slov. učit. društva« in ob tej letošnji 40letnici pa je prav in umestno, da se hvaležno spominjamo onih naših prednikov - tovarišev ter že umrlim zakličemo: Slava njihovemu spominu! (Slava!) Še živečim pa izrečemo svojo najiskrenejšo zahvalo. (Odobravanje.)

Tajnikovo poročilo.

Tajnik Fran Skulj:

Slavni zbor!

Čast mi je poročati o delovanju »Deželnega slovenskega učiteljskega društva« v upravnem letu 1912. Moje poročilo bo kratko. Odbor je imel v celem letu tri seje, na katerih so se rešile tekoče društvene zadeve. Prav važno pa je bilo zborovanje, ki ga je priredilo društvo o Veliki noči. Sklicali so se zaupniki vseh okrajnih učiteljskih društev, da bi se posvetovali o sredstvih in o taktiki samoobrambe. Vsi veste, kako težko stališče ima v današnjih časih napredno učiteljstvo, znano vam je preganjanje in zatiranje naših tovarišev. Treba je bilo priti temu vokom vsaj v toliko, kolikor dopuščajo okoliščine. Po temeljitem razgovoru so se odobrili razni nasveti v obrambo stanovskih interesov. — Na zborovanje Zaveze so se poslali trije delegati: tov. Fr. Črnagoj, Janko Likar in Fr. Skulj, ki so se vsi trije zborovanja tudi udeležili. Dne 21. februarja t. l. je priredilo društvo sestanek z učiteljiščniki. Ob tej priliki je predaval tov. E. Gangl o temi: «Naša načela v javnem življenju.« Drugo predavanje je priredilo društvo z učiteljiščniki 14. marca. Predaval je tov. J. Žirovnik o temi: »O sedanjosti in prihodnjosti učiteljskega stanu.« Na tretjem enakem sestanku je predaval tov. A. Likozar o temi: »Učitelj in čebelarstvo.« Vsakega sestanka se je udeležilo prav lepo število bodočih naših tovarišev, ki so s tem dokazali solidarnost z napred. učiteljstvom.

Zaradi neposlanih društvenih izkazov ne morem podati obsega delovanja posameznih okrajnih učiteljskih društev. Došli so mi sledeči izkazi, iz katerih povzamem sledeče:

a) Kočevsko učit. društvo za slov. šole šteje 32 pravih članov. V tekočem letu je imelo dve zborovanji, na katerih so se obravnavale sledeče teme:

1. »Moderno risanje v ljudski šoli z ozirom na nove učne načrte.« Poročal je o tem tov. Konrad Fink.

2. »O preosnovi Zaveznih pravil« je poročal tov. Fr. Štefančič.

3. O temi: »Mladinska skrb z ozirom na lokalne razmere«, je poročal tov. Viktor Grčar.

b) Društvo učiteljstva ljubljanske okolice ima danes 25 pravih članov in je imelo v tekočem letu eno zborovanje.

c) Belokranjsko učiteljsko društvo je imelo eno zborovanje ter šteje 27 pravih članov.

d) Litijsko učiteljsko društvo ima 32 članov ter je enkrat zborovalo.

e) Kranjsko učiteljsko društvo ima 45 pravih in 3 častne člane. Imelo je dve zborovanji. Obravnavale so se sledeče teme: 1. »Pouk slaboumnih« — predaval tov. Peter Jocif. 2. »Vzgoja čuvstva in volje« — predaval je g. Maksо Pirnat, c. kr. profesor v Kranju. 3. »Črtice iz moderne fizike« — predavanje s praktičnimi poizkusi v fizikalnem kabinetu v gimnaziji. Predaval je dr. Simon Dolar, c. kr. gimn. profesor v Kranju.

f) Kamniško učiteljsko društvo šteje 17 pravih članov. Imelo je eno zborovanje s predavanjem o temi: »Perutninarstvo« — predavatelj tov. Ivan Zupan. Ob isti priliki je predaval tudi tov. Anton Grmek o premembi Zavezinih pravil.

g) Radovljiško učiteljsko društvo šteje 35 pravih, 5 podpornih in 2 častna člana. Imelo je eno glavno in dve mesečni zborovanji. O temi »Moje berilo« je predaval tov. Ivan Šega.

Poročil o drugih društvih nimam. Človek bi mislil, da je zavladala med našimi vrstami apatija in brezbrižnost, toda ne, jaz smatram ta pojav za neko hipno resignacijo, nekak odmor, v katerem se hoče izmučeno učiteljstvo odpočiti. To je odmor, v katerem se zbira ves gnjev ozlovoljenih duš napram korumpirani javnostii Gnjev jeze teh v pomanjkanju in v trpljenju živečih ljudskih dobrotnikov naj zadene one, ki žive od ljudske krvi, ki jo pa plačujejo z zapeljivimi frazami in goljufivimi obljubami. (Tako je.)

Da, težki časi! Tam doli na Balkanu je vstal kraljevič Marko in združil je številna plemena v bratstvu, v ljubezni za krst sveti in svobodo zlato — in pri nas? Gorje nam in narodu! Razcepljen je in razdvojen. Zavladal je nad narodom Judež, ki ga s poljubi izdaja. Narodnega učitelja so vklenili v trdne verige suženstva in hlapčevanja, da je v posmeh ljudstvu. Gorje narodu, ki svoje učitelje zatira, a stokrat gorje onemu, ki daje ljudstvu pohujšanje, zakaj pisano je: »Kdor pohujša katerega teh malih, bi bilo boljše, da se mu obesi mlinski kamen na vrat, ter potopi v globočini morja.« (Res je!)

Naš smoter, tovariši, je oni, kakor bratov na jugu: »Za krst sveti in svobodo zlato«. Za krst sveti, to je za moralo onega pristnega božanskega nauka, ki ga nam je prinesel Krist, za ono moralo, ki je pretrgala suženske verige starega veka, za vse ideje, ki so vredne človeštva, za poštenost, pravico, resnico in luč prosvete, za napredek, ki edini more rešiti človeštvo socialne bede. Za svobodo zlato! Proč s suženstvom in hlapčevanjem; naš stan mora postati enakopraven vsakemu drugemu stanu. Čemu kriviti hrbtenico, če pa vemo, da izpolnujemo v polni meri v okviru zakona svojo nalogo?! Svobode hočemo tudi svojemu narodu, one svobode, ki mu gre po božjih in posvetnih zakonih. V okviru naše velike monarhije mora doseči naš narod iste pravice, isto uvaževanje, kakor so ga deležni drugi narodi. (Odobravanje.)

Da, težki so časi, ki jih živimo, toda ne obupati! V tolažbo naj nam bo, da trpimo skupno trpljenje — toda trpimo nedolžni in moralno čisti. Vse, kar je bilo gnilega na našem telesu, vse je odpadlo — ostali so čisti, lepi, krepki značaji, polni samozavestnosti in zaupanja vase. Vsi pa, ki imajo na glavi maslo, so se skrili pod varen plašč, kjer se jim ni bati preganjanja. Prav je tako, naše vesti so čiste, lahko gledamo v oči, in tilniki se nam ne klonijo, ker smo si svesti neomadeževane moralne moči. Ne bati se, pride dan in ura, ko bo porušeno vse sleparstvo in kovarstvo, a na ravzvalinah vse lopovščine bo plavala božanstvena Justicija v vsej svoji lepoti in maščevalnosti ter bo klicala: »Kvišku srca vi vsi, ki ste me žejni in lačni! Pridite, da olajšam vaše bolečine, da utešim vaše duše, zakaj pisano je: Krivica nima obstanka!« (Burno, dolgotrajno odobravanje.)

Predsednik: Preden preidemo k nadaljni točki dnevnega reda, naj preberem pismo, ki sta mi ga poslali tovarišici Ema Žerjavova in Mar. Mehletova in ki se glasi: »Zaradi seje upravnega odbora »Društva slovenskih učiteljic« ne moremo prisostvovati zborovanju »Dež. slovenskega učit. društva«. — V duhu z Vami!« (Živio!)

zvezke, toda do danes se nas še ni spomnila s kakim prispevkom, dasi nismo nikdar nasprotovali njenim izdelkom, marveč jih tudi priporočali. Bomo videli, kaj bo vprihodnje, in po tem bomo uravnali svoje postopanje.

Letos smo oddali trem učiteljskim sirotam podpore iz Cesarja Franca Jožefa I. jubilejske ustanove, in sicer: 1. Davorinu Tratniku, učencu četrtega razreda v Idriji; 2. Vinku Peganu, učencu četrtega razreda v Ljubljani, in 3. Srečku Razpotniku, dijaku II. letnika na tukajšnjem učiteljišču.

Poleg tega smo poskrbeli tudi za duševno hrano in razvedrilo naši mladini. Nadaljevali smo s spisi naših mladinskih pisateljev ter izdali: E. Gangl II. in III. zvezek; A. Rapè II. in III. zvezek; Jos. Ribičič I. zvezek, in J. Slapšak III. in IV. zvezek. Ako bodo naši krajni šolski sveti in učiteljstvo podpirali z naročili za šolarske knjižnico to našo gotovo lepo in blago namero, bo to v veliko duševno korist naši mladini, a tudi našemu društvu bo ostal majhen dobiček.

Društveni odbor je bil isti kot lani in si je tudi takisto razdelil svoje poslovanje. Komaj pa smo se bili konštituirali, dobili smo iz Gornjega grada žalostno obvestilo, da je ondi preminul dolgoletni odbornik in zastopnik štajerskega učiteljstva tov. Ignacij Šijanec. Bil je vsestransko delaven tovariš, posebno v naših organizacijah, in pogrešali ga bomo prav zelo tudi pri našem društvu. Ohranimo tega delavnega in požrtvovalnega tovariša v najblažjem spominu!

Naše društvo šteje letos: 62 pokroviteljev, 231 pravih in 48 podpornih članov.

Končno izrekamo vsem svojim dobrim prijateljem in podpornikom še tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo. Bog jih živi in nam jih ohrani! (Odobravanje.)

Tovariš Schmeidek zagovarja svoj predlog izza prejšnjih let, naj se del obresti porablja v podporo potrebnim otrokom učiteljstva.

Tovariš Križman pravi, da se predlog tov. Schmeidka ne ujema s pravili. Treba bi torej najprej izpremeniti pravila.

Tovariš Dimnik se izreka tudi proti Schmeidkovemu predlogu, in sicer z ozirom na določila pravil.

Tovariš Črnagoj govori proti takemu razdeljevanju, ker bi to imelo v vsakem pogledu slabe posledice.

Poročilo tajnikovo se na to sprejme.

Blagajniško poročilo.

Blagajnik Jakob Dimnik: —

I. Saldo XVII. društvenega leta je znašal 921 K 92 v. Na letnini in darilih je došlo letos 2064 K 68 v. Mladinski spisi so vrgli 1993 K 34 v, in sicer do 30. junija 1912. Obresti je došlo 1036 K 37 v. Vse to znaša skupaj **6016 K 31 v.**

II. Izplačalo se je pa: za Žirovnikove Národne pesmi II. zv. 884 K 8 v; režija je veljala 684 K 28 v; za III. zvezek Spisov Mišjakovega Julčka 952 K 45 v; C. F. J. I. jubilejske ustanove se je izplačalo 320 K; knjigovezna dela so veljala 694 K; ilustracije 183 K in pristojbinskega namestka smo morali plačati 164 K 44 v; vse to znaša skupaj **3882 K 25 v.**

III. Ako primerjamo prejemke 6016 kron 31 vin. z izdatki 3882 kron 25 vin. znaša letošnji saldo **2134 kron 6 vin.**

IV. **Glavnica** brez letošnjih obresti znaša **77.591 K 24 v,** obresti pa **3383 K 1 v.**

V. Vrednost zaloge knjig (mladinskih spisov) znaša po odbitku 33 % **23.050 K** in inventar je pa vreden **200 K.**

Bilanca

je na podstavi tega poročila za XVIII. društveno leto taka-le:

I. Saldo koncem letošnjega leta	2134 K 06 v
II. Glavnica	77.591 K 24 v
III. Obresti	3383 K 01 v
Skupaj	83108 K 31 v
IV. Zaloga knjig	23050 K — v
V. Inventar	200 K — v
Skupaj	**106358 K 31 v**
Lansko leto	93510 K 05 v
Prirastek	**12848 K 26 v**

K temu glavnemu poročilu dodam še nekaj podrobnosti. Naše žalostne politične razmere, draginja, pomanjkanje denarja vobče in posebe še slabo gmotno stanje učiteljstva vplivajo tudi na razvoj naših društev, ker jim primanjkuje gmotne podpore. Te razmere so tudi krive, da naše društvo nima toliko članov, kakor bi jih imelo, če bi bilo učiteljstvo bolje gmotno podprto. Letos ima naše društvo 62 pokroviteljev, 48 podpornih članov in 231 pravih članov; od teh jih pripada na Kranjsko 153, na Štajersko 43 in na Primorsko pa 35. — **Gospodarski program** nam je prinesel 796 K 53 v. Naši denarni zavodi so nam darovali 235 K. Pokojni profesor Josip Celestina nam je zapustil 50 K in Ljubljanska mestna občina nam je pa darovala 500 K. —

Mladinski spisi so nesli do 30 junija 1912. leta 1973 K 34 v. Izdali smo letos Ganglovih zbranih spisov za mladino II. in III. zvezek; Rapetovih spisov II. in III. zvzek, Spisov Mišjakovega Julčka III. in IV. zvezek in Ribičičevih spisov pa I. zvezek. — **Cesarja Franca I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem znaša** koncem tekočega leta 7953 K 48 v; ta vsota je že všteta v letošnji glavnici. Letos so prejele dne 2. decembra po 80 kron iz te utanove te-le učiteljske sirote: Marija Osana, učenka 8. razreda v Lichtenturničnem zavodu; Dragotin Tratnik, učenec 4. razreda v Idriji; Vinko Pegan, učenec 4. razreda na I. mestni šoli in Srečko Razpotnik, gojenec II. letnika na ljubljanskem učiteljišču.

Na ta način izvršuje naše društvo že zdaj, ko še ni doseglo svojega pravega cilja, delo krščankega usmiljenja napram učiteljskim sirotam, katerim je v prvi vrsti namenjen naš bodoči konvikt. Pa tudi naši organizaciji je naše društvo že mnogo koristilo. »Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta« je dete našega društva. Dali smo ji vlog blizo do 50.000 kron proti 5% obrestmi. Danes je ta vsota do malega že vrnjena in naša hranilnica pa stoji na trdnih nogah. Zdaj, ko smo zasigurali obstanek in bodočnost »Hranilnici in posojilnici Učiteljskega konvikta«, smo pa začeli podpirati Učiteljsko tiskarno proti 5% obrestmi. Izkušen finančnik predsednik prvega slovenskega denarnega zavoda, mi je rekel: »Pazite, da ne boste prezgodaj začeli zidati in načeli denarja brez obresti; podpirajte Učit. tiskarno, ta bo svoj čas zlat vir za Učit. konvikt in za vso vašo organizacijo.« In tem besedam dam svojo vero in to upanje bosta pa rodili stanovsko ljubezen med učiteljstvom, ki jo danes pogrešamo vsled zaslepljenosti in sebičnosti nekaternikov iz našega stanu, na vseh koncih in krajih. (Dobro!)

Tovariš Schmeidek predlaga, naj se nekoliko preneha s tako pogostim izdajanjem mladinskih knjig, ker se ob sedanjih razmerah težko dobi denar za nakup.

Tovariš Horvat pravi, naj se vsak sam potrudi, da spravi knjige v denar med prijatelji mladinske književnosti. (Prav tako!)

Tovariš Dimnik zagovarja izdajo takih knjig, ker so društveno imetje in stalni vir dohodkov.

Tovariš Črnagoj se pridružuje izvajanjem tov. Dimnika.

Tovariš Rus govori za izdajo, a priporoča nižjo ceno in boljšo, trajnejšo vezavo.

Tovariš Germek se sicer vjema s s tov. Schmeidkom, a je vendar za izdajo knjig, ker se s tem množi društveno imetje.

Poročilo sprejeto.

Poročilo preglednika računov.

Tovariš Kecelj predlaga oprostilo blagajniku in odboru, kar se soglasno sprejme.

Volitve.

Tovariš Rus predlaga dosedanji odbor; namesto umrlega tov. Šijanca pa se izvoli tov. Gnus. Tudi za pregledovalce računov se izvolijo na predlog tov. Petriča dosedanji pregledovalci.

S tem je dnevni red izčrpan; tovariš predsednik zaključi občni zbor.

Štiriinštirideseti občni zbor Slovenskega deželnega učiteljskega društva.

Ljubljana, 28. dec. 1912.

Takoj po občnem zboru Učiteljskega konvikta se je vršil v istih prostorih 44. občni zbor Slov. dež. učiteljeskega društva ob mnogobrojni udeležbi članov in članic.

Pozdrav predsednika.

Tovariš Juraj Režek:

Slavni zbor!

Otvarjam letošnji redni občni zbor našega Deželnega slovenskega učiteljskega društva ter konštatujem sklepčnost glasom § 11 dr. pravil. V imenu društvenega odbora prav srčno pozdravljam Vas vse, cenjene tovarišice in tovariše, ki ste s tako mnogobrojno udeležbo tudi letos zopet posvedočili svojo staro zvestbo do našega društva, ki že skozi toliko desetletij deluje v korist učiteljstva in za razvoj ter napredek narodnega našega šolstva. Posebno iskreno pa še pozdravljam cenjene tovarišice in tovariše s Primorskega in Štajerskega, ki ste drage volje prihiteli danes v našo sredo in tako iznova potrdili ono lepo svojo kolegialnost in solidarnost z nami kranjskim učiteljstvom. (Živio!)

V slogi in edinosti je moč — in če bi se vse naše učiteljstvo skupno oklepalo svojega deželnega društva kot prejšnje čase, smelo trdim, da bi si bili že davno izvojevali boljše svoje gmotno stališče. (Res je!) Toda kakor ob nekdanjem nemškem pritisku našlo se je med nami tudi zdaj nekaj kukavic in poturic, ki za nekaj Judeževih kronic prodajajo vso svojo preteklost in značajnost, da nas naši krušni gospodarji tem lažje tiščijo k tlom po znanem receptu: divide in impera! Mnogo se je pisalo v zadnjem času in posebno z višjih mest poudarjalo o domovinski ljubezni in patriotizmu; ali rečem Vam, da ga ne najdete pod solncem stanu, ki bi gojil ta patriotizem bolj nego baš učiteljstvo na Kranjskem: Le pomislite, če si učiteljstvo dan za dnevom pritrguje od svojih bornih plač in tako v pravem pomenu besede strada s svojimi družinami, samo da privarčuje in prihrani deželi vsako leto vsaj pol milijona kron, s katerimi lahko krije druge svoje potrebščine — potem Vas vprašam, kje je še kak stan, ki vzmore kaj takega? Ako je, naj stopi na plan! (Odobravanje!)

Nočem iti med preroke in preiskovati kako dolgo bo trpelo še to nasilje, rečem le s hrvaško prislovico, da »svaka sila do vremena!« Baš naši bratje Hrvati so prestali že mnogo tiranov in obetajo se jim zopet časi, da se otresejo tudi sedanjega nasilneža; upajmo ž njimi, da se tudi mi kranjski učitelji otresemo kmalu tega nečuvenega in neznosnega tiranstva. (Tako je!)

Lepši in veselejši kot v sedanjost in prihodnjost nam je pogled na preteklost našega društva.

Prvotno se je bilo naše društvo ustanovilo kot »Učiteljsko društvo na Kranjskem«, toda kmalu so naši blagi predniki spoznali, da mora društvo svoj delokrog razširiti na vse slovenske pokrajine, kakor sedaj naša Zaveza, in zato se je društvo bilo preosnovalo v »Slov. učit. društvo« in kot tako je imelo leta 1872 — torej ravno pred 40 leti — svoj prvi redni občni zbor in obenem prvi shod vseslovenskega učiteljstva, ki se je vršil ob veliki udeležb i slovenskega in bratskega nam hrvatskega učiteljstva in ob kateri priliki so prvikrat javno povzdignili svoj glas, da se naj pouk na naših učiteljiščih preosnuje na edino pametni podlagi — na podlagi našega materinega jezika. Obhajamo torej 40letnico »Slov. učit. društva« in ob tej letošnji 40letnici pa je prav in umestno, da se hvaležno spominjamo onih naših prednikov - tovarišev ter že umrlim zakličemo: Slava njihovemu spominu! (Slava!) Še živečim pa izrečemo svojo najiskrenejšo zahvalo. (Odobravanje.)

Tajnikovo poročilo.

Tajnik Fran Skulj:

Slavni zbor!

Čast mi je poročati o delovanju »Deželnega slovenskega učiteljskega društva« v upravnem letu 1912. Moje poročilo bo kratko. Odbor je imel v celem letu tri seje, na katerih so se rešile tekoče društvene zadeve. Prav važno pa je bilo zborovanje, ki ga je priredilo društvo o Veliki noči. Sklicali so se zaupniki vseh okrajnih učiteljskih društev, da bi se posvetovali o sredstvih in o taktiki samoobrambe. Vsi veste, kako težko stališče ima v današnjih časih napredno učiteljstvo, znano vam je preganjanje in zatiranje naših tovarišev. Treba je bilo priti temu vokom vsaj v toliko, kolikor dopuščajo okoliščine. Po temeljitem razgovoru so se odobrili razni nasveti v obrambo stanovskih interesov. — Na zborovanje Zaveze so se poslali trije delegati: tov. Fr. Črnagoj, Janko Likar in Fr. Skulj, ki so se vsi trije zborovanja tudi udeležili. Dne 21. februarja t. l. je priredilo društvo sestanek z učiteljiščniki. Ob tej priliki je predaval tov. E. Gangl o temi: «Naša načela v javnem življenju.« Drugo predavanje je priredilo društvo z učiteljiščniki 14. marca. Predaval je tov. J. Žirovnik o temi: »O sedanjosti in prihodnjosti učiteljskega stanu.« Na tretjem enakem sestanku je predaval tov. A. Likozar o temi: »Učitelj in čebelarstvo.« Vsakega sestanka se je udeležilo prav lepo število bodočih naših tovarišev, ki so s tem dokazali solidarnost z napred. učiteljstvom.

Zaradi neposlanih društvenih izkazov ne morem podati obsega delovanja posameznih okrajnih učiteljskih društev. Došli so mi sledeči izkazi, iz katerih povzamem sledeče:

a) Kočevsko učit. društvo za slov. šole šteje 32 pravih članov. V tekočem letu je imelo dve zborovanji, na katerih so se obravnavale sledeče teme:

1. »Moderno risanje v ljudski šoli z ozirom na nove učne načrte.« Poročal je o tem tov. Konrad Fink.

2. »O preosnovi Zaveznih pravil« je poročal tov. Fr. Štefančič.

3. O temi: »Mladinska skrb z ozirom na lokalne razmere«, je poročal tov. Viktor Grčar.

b) Društvo učiteljstva ljubljanske okolice ima danes 25 pravih članov in je imelo v tekočem letu eno zborovanje.

c) Belokranjsko učiteljsko društvo je imelo eno zborovanje ter šteje 27 pravih članov.

d) Litijsko učiteljsko društvo ima 32 članov ter je enkrat zborovalo.

e) Kranjsko učiteljsko društvo ima 45 pravih in 3 častne člane. Imelo je dve zborovanji. Obravnavale so se sledeče teme: 1. »Pouk slaboumnih« — predaval tov. Peter Jocif. 2. »Vzgoja čuvstva in volje« — predaval je g. Maksо Pirnat, c. kr. profesor v Kranju. 3. »Črtice iz moderne fizike« — predavanje s praktičnimi poizkusi v fizikalnem kabinetu v gimnaziji. Predaval je dr. Simon Dolar, c. kr. gimn. profesor v Kranju.

f) Kamniško učiteljsko društvo šteje 17 pravih članov. Imelo je eno zborovanje s predavanjem o temi: »Perutninarstvo« — predavatelj tov. Ivan Zupan. Ob isti priliki je predaval tudi tov. Anton Grmek o premembi Zavezinih pravil.

g) Radovljiško učiteljsko društvo šteje 35 pravih, 5 podpornih in 2 častna člana. Imelo je eno glavno in dve mesečni zborovanji. O temi »Moje berilo« je predaval tov. Ivan Šega.

Poročil o drugih društvih nimam. Človek bi mislil, da je zavladala med našimi vrstami apatija in brezbrižnost, toda ne, jaz smatram ta pojav za neko hipno resignacijo, nekak odmor, v katerem se hoče izmučeno učiteljstvo odpočiti. To je odmor, v katerem se zbira ves gnjev ozlovoljenih duš napram korumpirani javnostii Gnjev jeze teh v pomanjkanju in v trpljenju živečih ljudskih dobrotnikov naj zadene one, ki žive od ljudske krvi, ki jo pa plačujejo z zapeljivimi frazami in goljufivimi obljubami. (Tako je.)

Da, težki časi! Tam doli na Balkanu je vstal kraljevič Marko in združil je številna plemena v bratstvu, v ljubezni za krst sveti in svobodo zlato — in pri nas? Gorje nam in narodu! Razcepljen je in razdvojen. Zavladal je nad narodom Judež, ki ga s poljubi izdaja. Narodnega učitelja so vklenili v trdne verige suženstva in hlapčevanja, da je v posmeh ljudstvu. Gorje narodu, ki svoje učitelje zatira, a stokrat gorje onemu, ki daje ljudstvu pohujšanje, zakaj pisano je: »Kdor pohujša katerega teh malih, bi bilo boljše, da se mu obesi mlinski kamen na vrat, ter potopi v globočini morja.« (Res je!)

Naš smoter, tovariši, je oni, kakor bratov na jugu: »Za krst sveti in svobodo zlato«. Za krst sveti, to je za moralo onega pristnega božanskega nauka, ki ga nam je prinesel Krist, za ono moralo, ki je pretrgala suženske verige starega veka, za vse ideje, ki so vredne človeštva, za poštenost, pravico, resnico in luč prosvete, za napredek, ki edini more rešiti človeštvo socialne bede. Za svobodo zlato! Proč s suženstvom in hlapčevanjem; naš stan mora postati enakopraven vsakemu drugemu stanu. Čemu kriviti hrbtenico, če pa vemo, da izpolnujemo v polni meri v okviru zakona svojo nalogo?! Svobode hočemo tudi svojemu narodu, one svobode, ki mu gre po božjih in posvetnih zakonih. V okviru naše velike monarhije mora doseči naš narod iste pravice, isto uvaževanje, kakor so ga deležni drugi narodi. (Odobravanje.)

Da, težki so časi, ki jih živimo, toda ne obupati! V tolažbo naj nam bo, da trpimo skupno trpljenje — toda trpimo nedolžni in moralno čisti. Vse, kar je bilo gnilega na našem telesu, vse je odpadlo — ostali so čisti, lepi, krepki značaji, polni samozavestnosti in zaupanja vase. Vsi pa, ki imajo na glavi maslo, so se skrili pod varen plašč, kjer se jim ni bati preganjanja. Prav je tako, naše vesti so čiste, lahko gledamo v oči, in tilniki se nam ne klonijo, ker smo si svesti neomadeževane moralne moči. Ne bati se, pride dan in ura, ko bo porušeno vse sleparstvo in kovarstvo, a na ravzvalinah vse lopovščine bo plavala božanstvena Justicija v vsej svoji lepoti in maščevalnosti ter bo klicala: »Kvišku srca vi vsi, ki ste me žejni in lačni! Pridite, da olajšam vaše bolečine, da utešim vaše duše, zakaj pisano je: Krivica nima obstanka!« (Burno, dolgotrajno odobravanje.)

Predsednik: Preden preidemo k nadaljni točki dnevnega reda, naj preberem pismo, ki sta mi ga poslali tovarišici Ema Žerjavova in Mar. Mehletova in ki se glasi: »Zaradi seje upravnega odbora »Društva slovenskih učiteljic« ne moremo prisostvovati zborovanju »Dež. slovenskega učit. društva«. — V duhu z Vami!« (Živio!)

Blagajnikovo poročilo.

Tovariš Jakob Dimnik:

Dohodki:

Saldo 1911. leta	70 K 61 v
Obresti do 30. junija 1912	214 K 52 v
Članarina	18 K 20 v
Dvig vsote za Ciperletov spomenik	74 K 97 v
Skupaj	378 K 30 v

Izdatki:

Za časopise in društva	34 K 70 v
Za ljubljanske učiteljiščnike	23 K 08 v
Za sarajevske učiteljiščnike	7 K 92 v
Zavezi za leto 1912	10 K — v
Za sklad učiteljiščnikov	25 K — v
Za tiskovine	15 K 31 v
Delegatom v Celje	45 K — v
Pristojbinski namestek	23 K 68 v
Ciperletovi vdovi	74 K 97 v
Upravni stroški	36 K 77 v
Skupaj	296 K 43 v

Dohodki	378 K 30 v
Izdatki	296 K 43 v
Prebitek	81 K 87 v

Bilanca:

Prebitek letošnji	81 K 87 v
V mestni hranilnici	5108 K 52 v
V Učiteljski hranilnici	3 K 44 v
Delež Učit. hranilnice	55 K — v
Učiteljski sklad	57 K 61 v
Skupaj	**5306 K 44 v**

Poročilo preglednika računov.

Tovariš Alojzij Kecelj predlaga absolutorij, kar se sprejme soglasno.

Volitve.

Tovariš Germek predlaga naj se stari odbor izvoli z vzklikom, kar obvelja. Na predlog istega tovariša se izvolijo tudi dosedanji pregledniki računov.

O okrajnih učiteljskih konferencah.

Tovariš Luka Jelenc:

Kakor je znano, zavirajo že več let slovenski klerikalni poslanci v štajerskem deželnem zboru v Gradcu delovanje štajerskega deželnega zbora. S to obstrukcijo hočejo izsiliti delitev štajerskega deželnega šolskega sveta in na ta način izročiti spodnještajersko šolstvo in učiteljstvo pod kruto peto šoli vedno sovražega klerikalizma po kranjskem vzorcu; z obstrukcijo pa izkušajo preprečiti tudi regulacijo učiteljskih plač.

Vsaka obstrukcija pa globoko reže v finance dotične dežele. To vidimo v bogati Češki, ki stoji na robu poloma, tako da se že napoveduje moratorij, ako ne bo kmalu od nikoder pomoči.

Enako dela tudi štajerskemu deželnemu odboru odstrukcija velike skrbi. Varčevati so začeli, kjer le morejo in kjer se le da.

In seve, začeli so varčevati kakor povsod in vselej pri šolstvu. Sistirali so letos vse okrajne učiteljske konference, češ da ni pokritja za potnine učiteljstvu.

Zgledi, posebno slabi, pa vlečejo in mičejo. Takoj se je prijel te misli za ljudsko šolstvo in učiteljstvo tako jako vneti deželni odbor vojvodine kranjske. Obrnil se je na deželni šolski svet z nasvetom, li bi ne kazalo zavoljo ogromnih stroškov, če ne sistirati, pa vsaj samo vsako drugo ali tretje leto razpisati okrajne učiteljske konference.

Deželni šolski svet je vprašal za mnenje okrajne šolske svete. Čul sem, da so ti v večini, za vse ne vem, odgovorili v negativnem smislu.

Kaj bo ukrenil deželni šolski svet, ne vem, toda izkušnja nas uči, da le prerad ustreže deželnemu odboru.

Ali naj učiteljstvo mirno in molče gleda, da se mu zopet kratijo v zakonu zajamčene pravice? Tega ne vemo!

Državni šolski zakon z dne 14. maja 1869, § 45, izrečno veleva, da mora biti v vsakem šolskem okraju vsaj ena okrajna učiteljska konferenca in 2. in 3. odstavku tega paragrafa navaja v glavnih potezah zadačo teh konferenc.

Natančen delokrog okrajnih učiteljskih konferenc pa je dodan v ministrskem ukazu z dne 8. maja 1872.

Okrajne učiteljske konference so nam torej po zakonu zajamčene, in kdor noče biti postavolomec, jih nam ne more niti utesniti niti sistirati.

Tudi delokrog jim je določen, in če so se preživele in ne dosegajo svojega namena, da je koristi le malo ali celo nikakršnih, **kakor se napačno poudarja, ni krivo učiteljstvo, krivda leži v okrajnem šolskem nadzorniku.** Če je nadzornik na svojem mestu, bo znal konferenci vdihniti pravo življenje; postavil bo na dnevni red razprave, od katerih bo imelo učiteljstvo veliko korist, podal navodila, ki bodo učiteljstvu zvezde vodnice pri vzgoji in pouku.

Velikega pomena je tudi, da se snide vsaj enkrat na leto učiteljstvo celega okraja, da se spozna ne le po obrazu, temveč tudi po duhu, da si zmenjava svoje misli in nazore.

Predbaciva se tudi nam ob tej priliki, da mi sami ne maramo učiteljskih konferenc, ker smo bili razbili ob svojem času deželno učiteljsko konferenco.

Ta argument bi bil logičen, vendar ne drži. Zakaj smo bili razgnali deželno učiteljsko konferenco? Opozoriti smo hoteli najširše mase, merodajne in najvišje kroge, kolika beda vlada med kranjskim učiteljstvom, da se poslužuje takih nenavadnih sredstev v dosego izboljšanja svojega gmotnega položaja. Edino to nas je dovedlo takrat do onega nenavadnega koraka, nikakor pa ne ono, kar se nam predbaciva, da nismo hoteli delati v prospeh ljudskega šolstva. (Res je!)

Kaj pa je pravi vzrok, da nam hočejo utesniti okrajne učiteljske konference?

V prvi vrsti hočejo prihraniti tiste bore tisočake, ki jih dobi učiteljstvo za potnino. Varčevati hočejo začeti zopet pri učiteljstvu, ki že itak nič nima, ker vedo, da z nami lahko počno, kar se jim zljubi, da se lahko prelomi tudi zakon, ki nam jamči naše pravice. Če nam nihče ne čuva po zakonu zajamčenih pravic, molčati ne smemo sami.

Zato predlagam in priporočam v sprejem to-le resolucijo:

Kranjsko napredno učiteljstvo, zbrano dne 28. decembra 1912 v Narodnem domu v Ljubljani pri občnem zboru Slovenskega deželnega učiteljskega društva, se izreka z vso odločnostjo zoper nameravano utesnitev okrajnih učiteljskih konferenc, ki so mu zajamčene v § 45. državnega šolskega zakona z dne 14. maja 1869, drž. zak. št. 62, delokrog pa določen v ministrskem ukazu z dne 8. maja 1872, drž. zak. št. 68. (Sprejeto soglasno.)

Slučajnosti.

Tovariš tajnik čita dopis Učiteljskega društva za kranjski okraj:

Na letošnjem jesenskem zborovanju »Učiteljskega društva za kranjski šolski okraj« sta se soglasno sprejeli naslednji dve resoluciji:

1. Gotovi krogi delujejo na to, da bi se odpravile vsakoletne učiteljske konferencije, in motivirajo to odpravo s tem, da so za deželo predrage, haska pa ne donašajo tistega, kakor je želeti. Učiteljstvo kranjskega okraja protestira proti takemu postopanju, ker bi s tem kršile postavno zajamčene pravice. Drugod se mečejo miljoni vun večkrat v nepotrebne namene, pri šolstvu in učiteljstvu pa se štedi na vseh koncih, kar je procvitu ljudskega šolstva gotovo na kvar. Ako se hoče učiteljstvo nadalje izobraževati, mora se zvečina na lastne stroške. Če ne stoje okrajne učiteljske konferencije na višku modernih zahtev, lahko temu odpomorejo višje šolske oblasti s sistematično urejenim načrtom; sicer pa so učiteljstvu te konferncije vseeno prav lahko v veliko korist, če je nadzornik docela na svojem mestu.

2. Isto učiteljstvo odločno protestuje proti krivični razdelitvi deželnega denarja v učiteljske in šolske namene.

a) Draginjske doklade neoženjenemu učiteljstvu se nameravajo razdeliti »po previdnosti« samo gotovemu delu učiteljstva. Današnjo neznosno draginjo občuti vsak, bodisi da je tega ali onega političnega prepričanja; te ali one narodnosti.

b) Deželni odbor je nakazal 50 odstotno stanarinsko doklado ljubljanskemu učiteljstvu zopet po istem krivičnem ključu.

c) Članom »Slomškove zveze«, ki so se priglasili v meščanski tečaj, plača deželni odbor kranjski suplente iz deželnih stroškov, člani naprednih učiteljskih organizacij pa jih morajo plačati iz svojega. — Če je vse to le kupovanje političnega prepričanja, je skrajno nemoralno in nad vse krivčno, ker plačajo naprednjaki več davka, kakor pa recimo pristaši »Slov. Ljudske Stranke«.

Podpisano učiteljsko društvo prosi torej slavni odbor »Deželnega slovenskega društva v Ljubljani«, da napravi v tem smislu vlogo na c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko; eventualno da postavi ti dve točki v razgovor pri letošnjem občnem zboru.

Tovariš Germek: Vsako okrajno učiteljsko društvo naj nabere gradivo, kako so se delile draginjske doklade. S tem materialom izpopolnjena II. resolucija naj gre na dež. šolski svet. (Sprejeto.)

Tovariš tajnik prečita dopis vodstva Zaveze:

Cenjeni odbor naj sprejme v vednost in blagohotno rešitev to dvoje:

1. Vodstvo učiteljske Zaveze se je posvetovalo na svoji zadnji letošnji vodstveni seji o nameri gotovih krogov, ki hočejo, da naj se ne vrše okrajne učiteljske konference na Kranjskem kakor doslej vsako leto, ampak šele vsako tretje leto. Ker bi bila taka postava na vsak način na kvar učiteljstvu kakor povzdigi ljudskega šolstva, zato se je na tej seji soglasno sklenilo, da se obrne Zaveza do slavnega »Deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani« s prošnjo, da postavi ta to točko na dnevni red letošnjega glavnega rednega zborovanja.

Okrajne učiteljske konference naj se vrše vsako leto!

2. Po Zavezi se sestavlja »Spomenica o preganjanju in zapostavljanju kranjskega naprednega učiteljstva.« Ker tangira to nečuveno preganjanje le učiteljstvo na Kranjskem, zato je sklenilo vodstvo Zaveze, da odstopi vse izbrano gradivo »Deželnemu slov. učiteljskemu društvu v Ljubljani«. To naj vse gradivo pregleda, pomnoži in podpre z novimi fakti, ki pa morajo do pičice odgovarjati resničnim dejstvom. Nato naj se odpošlje v najkrajšem času ves materijal v obliki spomenice v **resen prevdarek kranjskemu deželnemu šolskemu svetu.**

Na novo naj se pojasni v spomenici:

a) kako pristransko se je razdelila samskemu kranjskemu učiteljstvu 25odstotna draginjska doklada;

b) na kak način se je razdelila po deželnem odboru kranjskem 25% in 50% stanarinska doklada ljubljanskemu učiteljstvu;

c) kako se podeljuje podpora iz ubožnega zaklada večkrat popolnoma nepotrebnim »Slomškarjem«, naprednemu učiteljstvu, če je podpore še tako potrebno, pa se ne da nič ali pa prav malo;

č) da se je plačalo iz deželnega denarja suplenta priglašencem tečaja za meščanske šole samo članom »Slomškove Zveze«, nobenemu pa ne, če se je zaznalo, da je član naprednih učiteljskih organizacij, četudi je bil predlagan v to od deželnega šolskega sveta v Ljubljani.

Dobesedno naj se potem objavi ta odposlana spomenica najprej v »Učiteljskem Tovarišu«, nato v slovenskih, učiteljstvu naklonjenih listih, da izve napredno ljudstvo, kako pristransko postopa takozvana krščanska »Slov. Ljudska Stranka« po svojih voditeljih pretežno z denarjem naprednih davkoplačevalcev.

Tistemu, ki sestavi to obširno spomenico, se mora dati primerno nagrado. Po možnosti je Zaveza rade volje pripravljena v ta namen nekaj prispevati.

Pozneje naj se ta spomenica odpošlje Zvezi slovenskega učiteljstva v Avstriji, v prestavi pa tudi napredni nemški učiteljski Zvezi, da to snov uporabita v učiteljskih glasilih in v državni zbornici.

Tovariš Črnagoj predlaga, naj se ti nasveti čimprej izvrše. Spomenica naj se objavi tudi v izvenavstrijskih listih.

Tovariš Jelenc pravi, da je gradiva za spomenico že precej nabranega, drugo gradivo se zbira. Ob debati, ki so vanjo posegli tov. Gangl, Germek, Jelenc, Luznar, Dimnik, se sklene, da prevzame ves materijal tov. Gangl; končno se tudi sklene, da se izda spomenica v obliki brošure v slovenskem in nemškem jeziku.

Tovariš predsednik zaključi zborovanje z vzklikom prevzvišenega knezoškofa: Mi pa ostanemo, kakor smo bili! (Odobravanje.)

Slovenska Šolska Matica.

V soboto, dne 28. pret. meseca popoldne se je vršil v Mestnem domu občni zbor Slovenske Šolske Matice pod predsedstvom ravnatelja Schreinerja iz Maribora, ki je s pozdravom na došle člane otvoril 5. redni občni zbor. Društvo ima kot pedagoško - književno društvo namen pospeševati izobrazbo potom literalnega delovanja, potovanj in poučnih predavanj. Nameravano potovanje v preteklih počitnicah, za katero se je bilo priglasilo 65 udeležnikov, je moralo, žal, izostati, zato je priredilo društvo nadaljevalne tečaje, ki so se izvrstno obnesli. Morda bo mogoče letos v počitnicah prirediti izpadlo potovanje. Društvo izbira v svoji sredi vse slovensko učiteljstvo brez razlike strankarskega mišljenja, število članov narašča od leta do leta. Toda tudi smrt je z nemilo roko ugrabila precejšnje število društvenikov, med njimi dr. Sketa in prof. Apiha v Celovcu, prof. Orožna v Ljubljani in svetnika Koprivnika v Mariboru. V znak spomina se dvignejo društveniki s sedežev.

Nato predava prof. dr. Osvald o pedagoški in psihološki povzdigi učiteljstva, za kar se mu zborovalci z živahnim odobravanjem zahvalijo. To temeljito predavanje izide v tisku.

Iz tajniškega poročila prof. dr. Pivka (Maribor) posnamemo, da je imelo društvo v pretekli triletni poslovni dobi 9 sej. Izdalo pa je društvo razen letopisov v tej poslovni dobi sledeče knjige: A. Vales: Kemični poizkusi, L. Lavtar: Ukoslovje računstva 2. in 3. del, dr. L. Pivko: Zgodovina Slovencev 2. in 3. del, Jakob Zupančič: Zrakoplovstvo, Glowacki: Botanika 1. del, Hauptmann: Ukoslovje jezika in Kukovec: Domovinoslovje. Tiska se vseh knjig po 2500 izvodov. Članov je štelo društvo koncem lanskega leta 1792, priraslo je tedaj v enem letu društvu 170 članov. Koncem tega leta bo štelo društvo kakih 1800 članov. Posebnih podpor društvo ni dobilo. Darovala je pač društvu posojilnica v Mariboru 50 K in prof. Orešec 50 K. Nagrade so se določile na kakih 40 od pole. Tečaji se prirejajo vsako drugo leto. Tovariš Luznar priporoča, naj se število poverjenikov pomnoži, prof. Wester pa poroča, da je družba sv. Mohorja pripravljena izdajati klasike. Izidejo kot prva knjiga Prešernove poezije pod redakcijo dr. Žigona.

Iz blagajnikovega poročila, ki ga je podal tovariš Jakob Dimnik, posnamemo, da je imelo društvo leta 1910 dohodkov 7758 K 02 v in stroškov 5144 K 45 v, tedaj prebitka 2613 K 57 v, imetje pa je znašalo 5281 K 75 v. Leta 1911 pa je imelo društvo 10.899 K 64 vin. dohodkov in 7704 K 78 v izdatkov, tedaj prebitka 3194 K 86 v. Imetje pa je znašalo 3643 K 94 v. V imenu pregledovalcev računov poroča ravnatelj g. Machar ter predlaga absolutorij. Sprejeto. Nagrade se določijo nato enao, kakor do sedaj. Pri sledečih volitvah, ki so se vršile per acclamationem, so bili izvoljeni za predsednika Schreiner, za odbornike pa: s Kranjskega Dimnik, Gaberšek in Krulec ter gdč. Vita Zupančičeva, s Štajerskega prof. Pirc in nadučitelj Černe, za Primorsko - Goriško ravnatelj Bežek in Finžgar. Za namestnike so bili izvoljeni za Kranjsko dr. Ilešič, za Štajersko dr. Pivko in za Koroško Košir iz Velikovca, za preglednike računov pa ravnatelj Machar, Kecelj in dr. Svetina. Nato zaključi predsednik lepo uspeli občni zbor.

Pomaknitev v višje plačilne razrede lani — letos.

Iz II. v I. razred je bilo pomaknjenih lani 14 učnih oseb, letos samo 9, iz III. v II. razred lani 31 letos 19, iz IV. v III. razred lani 53, letos — 42. Tako se vremena jasne na Kranjskem vsemu učiteljstvu — tudi Slomškarjem! Vsakdo lahko vzame svinčnik v roke in izračuna po teh dveh ključih (lanska in letošnja pomaknitev), v kolikh letih pride vsakdo po lanskem ali po letošnjem pomaknjenju v višji plač. razred. Ako bi bilo letos toliko pomaknjenih naprej kakor lani, bi n. pr. katoliški učitelj Janko Polak prišel leta 1914 v II. plačilni razred, po letošnjem napredovanju pa pride šele leta 1916; na izgubi bo tedaj (s 25% drag. doklado) 500 K. Ista usoda zadene še več drugih Slomškarjev. V celem je letos 38 učiteljev in učiteljic manj pomaknjenih naprej nego lani. Seveda, zaslepljeni Slomškarji rajši sprejemajo miloščino v obliki 25 odstotne draginjske doklade, nego da bi odločno nastopili proti vodstvu Slomškove Zveze in S. L. S., ki zavlačujeta zvišanje učiteljski plač. Seveda Jaklič, Ravnikar, Štrukelj itd. ne čutijo tiste bede, ki tare Slomškarje minores gentium.

Kaj nas loči?!

Ko so bili 2. septembra 1909 Slomškarji na božji poti na Brezjah, je pridigoval dobrepoljski Jaklič: »Mi nismo razdvojeni zaradi materijalnih koristi in teženj, ampak razdvojeni smo zato, ker nismo edini v sredstvih in končnih ciljih vzgoje naše mladine- Tu gremo narazen! Naš prapor je križ! Sveti križ — ta nas loči!« — Ali bi nam hotel danes, po treh letih pojasniti isti Jaklič, če nas sedaj loči tudi — sveti križ? Prepričani smo, da se bodo vsi Slomškarji smejali Jakliču v obraz in oni njemu povedali, da naprednih učiteljev in Slomškarjev ne loči križ — ampak 25 odstotna draginjska doklada. Danes vsa slovenska javnost vidi v bengalični luči prapor Slomškarjev, na katerem se blišče korita in 25odstotna draginjska doklada. Ta prapor nas loči! Križ — Jaklič in drugovi! Križa pa zaman iščemo v naši sredi! Kadar bo Slomškarija zopet zbrana na kakšni božji poti, naj zapridiguje Jaklič o koritih in draginjskih dokladah!

Sila bede je premagala čut roditeljstva.

V žalostni dokaz, kaka beda vlada v vrstah kranjskega učiteljstva, naj služi med drugim tudi sledeči pretresljivi dogodek, ki se je izvršil pred par tedni v nekem okraju naše, glede učiteljskega gmotnega stanja menda že evropsko - znane kranjske dežele.

Zakonskemu paru — učiteljici in učitelju — je umrl nad vse ljubljeni otrok.